DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
29. juni 1994 *

I sag C-403/92,

angående en anmodning, som Frankrigs Cour de cassation i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Claire Lafforgue, født Baux,

François Baux

mod

Château de Calce SCI,

Société coopérative de Calce,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 997/81 af 26. marts 1981 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 106, s. 1),

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. C. Moitinho de Almeida, og dommerne R. Joliet (refererende dommer), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse og M. Zuleeg,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Claire Lafforgue og François Baux ved advokaterne Jacques Boré og Olivier Monroux, Libourne, og advokat Lise Funck-Brentano, Paris

— Société civile immobilière Château de Calce og Société coopérative de Calce ved advokat Laurent Parmentier, Paris

— den franske regering ved Philippe Pouzoulet, sous-directeur i Udenrigsministeriets direction des affaires juridiques, og Jean-Louis Falconi, secrétaire des affaires étrangères i nævnte direktorat, som befuldmægtigede

— den italienske regering ved professor Luigi Ferrari Bravo, chef for Udenrigsministeriets servizio del contenzioso diplomatico, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato Ivo Braguglia

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Gérard Rozet, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 2. december 1993 er afgivet mundtlige indlæg af Claire Lafforgue og François Baux, Société civile immobilière Château de Calce og

Société coopérative de Calce, den franske regering samt Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. februar 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 17. december 1991, indgået til Domstolen den 2. december 1992, har Frankrigs Cour de cassation i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 5, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 997/81 af 26. marts 1981 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 106, s. 1, herefter benævnt »gennemførelsesforordningen«) og de øvrige EF-forskrifter, der måtte finde anvendelse, for at kunne afgøre en tvist vedrørende anvendelsen af betegnelsen »château«.

2 Parterne i hovedsagen er, på den ene side, Claire Baux, gift Lafforgue, og hendes bror, François Baux (herefter benævnt »konsortiet Baux-Lafforgue«), som er vinproducenter i Calce-par-Rivesaltes (Pyrénées-Orientales, Frankrig), og på den anden side nogle vinproducenter, som er sammensluttet i Société coopérative de Calce, og Société civile immobilière Château de Calce. Tvisten vedrører de to sidstnævnte selskabers anvendelse af betegnelsen »Château de Calce«.

3 Det fremgår af sagen, at ejerne af et gods beliggende i Calce-par-Rivesaltes, som omfattede et vinslot med tilliggende jorder, ved notarialiter udstedt dokument af 14. august 1863 udstykkede og solgte deres jorder til flere familier i landsbyen. Senere blev selve slottet opdelt.

4 Claire Baux er den nuværende ejer af hovedparten af slottets resterende dele. Sammen med sin bror ejer hun tillige tre hektar vinmarker, som er beliggende omkring slottet; de producerer vin af druer fra disse marker og fremstillingen foregår i kældre, som er beliggende i selve slottet. Deres vin er forsynet med den kontrollerede oprindelsesbetegnelse »Côtes du Roussillon«. Med henblik på salg af vinen har konsortiet Baux-Lafforgue valgt betegnelsen »Château Lafforgue«, som de den 28. juli 1986 har ladet registrere som varemærke ved Institut national de la propriété industrielle (herefter benævnt »INPI«).

5 De øvrige ca. halvtreds vinproducenter i landsbyen, som er efterkommere af dem, der erhvervede den øvrige del af godset, ejer 150 hektar vinmarker beliggende inden for det gamle gods. De er sammen med en række andre vinproducenter sammensluttet i Société coopérative de Calce, i hvis lokaler de fremstiller vine af druer fra deres individuelle ejendomme. Også deres vin er forsynet med den kontrollerede oprindelsesbetegnelse »Côtes du Roussillon«. Den 4. oktober 1986 stiftede disse vinproducenter Société civile immobilière Château de Calce, som bl.a. erhvervede en af slottets tilliggende jorder samt en bygning, hvori indgår en del af den gamle ringmur og et vindue, som vender ud mod fru Lafforgue's ejendom. Den 5. december 1986 anmeldte Société coopérative de Calce varemærket »Château de Calce« til INPI med henblik på salg af kooperativets vine.

6 Den 13. februar 1987 anlagde konsortiet Baux-Lafforgue sag ved Tribunal de grande instance de Perpignan (Frankrig) mod Société civile immobilière Château de Calce og Société coopérative de Calce med påstand om, at fru Lafforgue som ejer af Château de Calce kendtes eneberettiget til at anvende dette navn, og som følge heraf, at hverken nævnte Société civile immobilière kunne anvende navnet »Château de Calce« i selskabets navn, eller nævnte kooperativ kunne anvende navnet som varemærke. Konsortiet Baux-Lafforgue fik medhold i sin påstand ved dom afsagt af Tribunal de grande instance den 22. september 1988. Tribunal antog, at navnet »Château de Calce« var knyttet til fru Lafforgue's ejendom, og at der var risiko for en forveksling hos forbrugerne, såfremt de to selskaber tillige anvendte navnet, og at risikoen herfor var så meget større, som konsortiet Baux-Lafforgue selv er vinproducenter. Dommen blev imidlertid ophævet ved dom afsagt den 12. juli 1989 af Cour d'appel de Montpellier (Frankrig). Ifølge ankedommen bevarer samtlige jordejere og disses efterkommere retten til betegnelsen »Château de

Calce« som følge af den tidligere opdeling, selv om de ikke er ejere af de bygninger, slottet udgør.

7 Konsortiet Baux-Lafforgue har herefter iværksat kassationsanke mod dommen fra Cour d'appel de Montpellier, navnlig under henvisning til, at den er afsagt i strid med gennemførelsesforordningens artikel 5, hvorefter det er en betingelse for, at et vinbrug kan anvende udtrykket »château«, dels at vinen udelukkende hidrører fra druer, der er høstet på vinmarker, som udgør en del af dette vinbrug, dels at vinfremstillingen har fundet sted på dette brug. Konsortiet anførte, at Calce-kooperativet ikke opfyldter disse to betingelser. Ifølge artikel 5 må en vin, som betegnes med udtrykket »château«, udelukkende hidrøre fra druer, som er høstet inden for det vinbrug, som det pågældende »château« udgør, således at det sikres, at vinen virkelig har oprindelse på dette sted og har den kvalitet, som en ensartet vinfremstilling indebærer. Et vinkooperativ, hvis medlemmer består af en række vinproducenter, som anvender flere forskellige vinsorter, kan ikke sikre den unikke og ensartede produktion, som er en vins særkende. Endvidere anførte konsortiet Baux-Lafforgue, at navnet »Château de Calce« kun kan anvendes som betegnelse for en vin, såfremt vinfremstillingen på grundlag af druer, som er høstet på vinmarker, der hører til et vinbrug med betegnelsen »château«, foretages i kældrene på dette vinbrug. Efter konsortiet Baux-Lafforgue's opfattelse har medlemmerne af kooperativet imidlertid ikke ejendomsret til château de Calce og har derfor ikke ret til at betegne deres vin »Château de Calce«, da denne ret er betinget af, at vinfremstillingen finder sted i kældrene til det pågældende »château«.

8 Da det hermed er omtvistet, hvorledes forordningens artikel 5, stk. 1, skal fortolkes og anvendes i den sag, som verserer for Frankrigs Cour de cassation, har denne ret besluttet at forelægge Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

»1) Finder fællesskabsrettens regler anvendelse, såfremt vinproducenter fremstiller vine, som benævnes med en kontrolleret oprindelsesbetegnelse, på de til et vinslot (château) hørende jorder, som er blevet opdelt, og de pågældende vinproducenter har sluttet sig sammen i et vinkooperativ, i hvis lokaler vinen fra høsten fremstilles?

2) Ændres besvarelsen af spørgsmål 1) af, at visse vinproducenter, som er medlemmer af kooperativet, ejer jorder, som ikke oprindeligt var en del af slottets tilliggende jorder?«

Første spørgsmål

9 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om gennemførelsesforordningens artikel 5, stk. 1, er til hinder for, at vinproducenter — der dyrker druer på vinmarker, som udgør en del af et »château's« oprindelige jorder, og som har sluttet sig sammen i et kooperativ og foretager vinfremstilling i dettes lokaler — anvender udtrykket »château«.

10 Herom bemærkes for det første, at de franske vine, som er forsynet med en kontrolleret oprindelsesbetegnelse, sådan som det er tilfældet med de vine, der fremstilles af konsortiet Baux-Lafforgue og Société coopérative de Calce, er såkaldte kvalitetsvine, fremstillet i bestemte dyrkningsområder (herefter benævnt »kvbd«) (jf. artikel 16, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 338/79 af 5. februar 1979 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 54, s. 48) og artikel 15, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 823/87 af 16. marts 1987 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 84, s. 59)).

11 Reglerne om, hvilke angivelser der skal findes på etiketterne til kvbd, er indeholdt i artikel 12, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 355/79 af 5. februar 1979 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost

(EFT L 54, s. 99, herefter benævnt »forordningen om betegnelse af vine«). Videre bestemmes det i artikel 12, stk. 2:

»For kvbd kan der til etiketbetegnelsen tilføjes angivelse af

...

m) navnet på et vinbrug eller en sammenslutning af vinbrug, hvor den pågældende kvbd er fremstillet, som er egnet til at styrke dens omdømme, såfremt der er givet regler for denne angivelse i gennemførelsesbestemmelser eller, i mangel heraf, i producentmedlemsstatens lovgivning

...«

12 Gennemførelsesforordningens artikel 5, som konsortiet Baux-Lafforgue har påberåbt sig, og som udgør en gennemførelsesbestemmelse til sidstnævnte forskrift, er affattet således:

»1. Ved angivelsen af navnet på det vinbrug, hvor den pågældende vin er fremstillet i overensstemmelse med ... artikel 12, stk. 2, litra m), i forordning (EØF) nr. 355/79, må udtrykkene

— 'château', 'domaine', ...

kun anvendes, når den pågældende vin udelukkende hidrører fra druer, der er høstet på vinmarker, der udgør en del af dette vinbrug, og at vinfremstillingen har fundet sted på dette brug.

2. De producerende medlemsstater kan

a) opstille supplerende kriterier for anvendelsen af de i stk. 1 nævnte udtryk, for så vidt angår vin af druer, der er høstet på deres områder

b) begrænse anvendelsen af et eller flere af disse udtryk til visse kategorier af vin, der er fremstillet på deres område

...«

13 Artikel 5, stk. 1, præciserer således alene betingelserne for anvendelse af visse udtryk i navnet på et vinbrug, herunder »château«. Der gælder to betingelser herfor, nemlig for det første, at vinen udelukkende hidrører fra druer, som er høstet på det pågældende vinbrug, og for det andet, at vinfremstillingen har fundet sted på dette brug.

14 Formålet med disse to betingelser er at beskytte og sikre forbrugerne en korrekt information. Artikel 43 i forordningen om betegnelse af vine bestemmer nemlig i det væsentlige, at betegnelsen af vine ikke må føre til en forveksling med hensyn til produktets oprindelse. Det præciseres i samme bestemmelse, at betegnelsen ikke bør være af en sådan karakter, at der gives et fejlagtigt indtryk for så vidt angår

navn eller status for de fysiske eller juridiske personer eller for en sammenslutning af sådanne personer, som deltager eller har deltaget i produktionen eller den handelsmæssige distribution af det pågældende produkt.

15 Formålet med de EF-forskrifter, som er omhandlet i denne sag, er at give de forbrugere, som køber vin, der er forsynet med visse velrenommerede betegnelser, såsom »château«, garanti for, at de vigtigste faser i vinens fremstillingsproces fra høst til færdigfremstilling forestås af en vinproducent, som indestår for produktets kvalitet, samt under hans effektive og vedvarende kontrol og på hans eneansvar.

16 Begrebet »vinbrug« er ikke defineret i gennemførelsesforordningens artikel 5, stk. 1. Denne bestemmelse udgør imidlertid en gennemførelsesbestemmelse til artikel 12, stk. 2, litra m), i forordningen om betegnelse af vine, hvoraf fremgår, at individuelle vinbrug og sammenslutninger af vinbrug er ligestillet, såfremt der er udstedt gennemførelsesbestemmelser om angivelse af vinproducentens navn. Når der i artikel 5, som altså er en af disse gennemførelsesbestemmelser, anvendes udtrykket »vinbrug«, må dette antages at dække såvel individuelle vinbrug som sammenslutninger af vinbrug.

17 Ifølge artikel 5, stk. 2, kan medlemsstaterne dog opstille supplerende kriterier for anvendelse af udtrykket »château« og begrænse anvendelsen af dette udtryk til visse kategorier af vine.

18 Efter gældende EF-forskrifter kan de nationale myndigheder således udstede mere restriktive bestemmelser, men det er dog ikke nogen betingelse, at der findes et »château« på de jorder, hvor druerne er høstet.

19 Det er heller ikke nogen betingelse efter disse EF-forskrifter, at vinfremstillingen foregår i anlæg, som er beliggende på jorder, hvorpå der findes et château. Det kræves heller ikke, at vinproducenterne selv er ejere af de anlæg, der anvendes ved vinfremstillingen. Den omstændighed, at vinfremstillingen gennemføres i anlæg, som ejes af et kooperativ af vinproducenter, er ligeledes uden relevans ifølge fællesskabsretten, såfremt druerne er høstet på vinmarker, som udgør en del af det pågældende vinbrug, og såfremt der er truffet pålidelige foranstaltninger til sikring af en særskilt vinfremstilling på grundlag af druer, der er høstet på vinmarker, som udgør en del af slottets oprindelige jorder.

20 Følgelig er de EF-forskrifter, som er omhandlet i denne sag, ikke til hinder for, at vinproducenter, hvis jorder udgør en del af et vinslots oprindelige jorder, og som har sluttet sig sammen i et kooperativ, anvender udtrykket »château«.

21 Da det spørgsmål, som den nationale ret har forelagt, ikke blot angår gennemførelsesforordningen og forordningen om betegnelse af vine, men også enhver anden EF-forskrift, som måtte finde anvendelse, skal det præciseres, at forordningen om betegnelse af vine med virkning fra den 4. september 1989 blev ophævet ved Rådets forordning (EØF) nr. 2392/89 af 24. juli 1989 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 232, s. 13). Bestemmelserne i sidste forordnings artikel 11, stk. 2, litra m), er dog identiske med bestemmelserne i artikel 12, stk. 2, litra m), i forordningen om betegnelse af vine. Også gennemførelsesforordningen er med virkning fra den 1. januar 1991 blevet ophævet ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 3201/90 af 16. oktober 1990 om gennemførelsesbestemmelser for betegnelse og præsentation af vin og druemost (EFT L 309, s. 1, herefter benævnt »forordning nr. 3201/90«). Sidstnævnte forordnings artikel 6 er dog affattet i tilsvarende vendinger som gennemførelsesforordningens artikel 5. Følgelig har den fortolkning, som er angivet ovenfor, tillige gyldighed for de nugældende forordninger.

22 Herefter må spørgsmålet fra den nationale ret besvares med, at artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 997/81 og artikel 6 i forordning nr. 3201/90 ikke er til hinder for, at vinproducenter — der dyrker druer på vinmarker, som udgør en del af et »château's« oprindelige jorder, og som har sluttet sig sammen i et kooperativ og foretager vinfremstilling i dettes lokaler — anvender udtrykket »château«.

Andet spørgsmål

23 Med det andet spørgsmål fra Frankrigs Cour de cassation ønskes det oplyst, om gennemførelsesforordningens artikel 5, stk. 1, er til hinder for, at udtrykket »château« anvendes på en etikette til en kvbd som betegnelse for navnet på et vinbrug, når vinfremstillingen er gennemført i et kooperativs lokaler, blandt hvis medlemmer der findes vinproducenter, hvis jorder ikke oprindeligt var en del af slottets tilliggende jorder.

24 Det bemærkes, at det er uden betydning, at visse medlemmer af kooperativet dyrker jorder, som ikke oprindeligt var en del af slottets tilliggende jorder, og som derfor ikke nødvendigvis fremstiller druer af tilsvarende kvalitet som de druer, der høstes på jorder, der udgør en del af slottets oprindelige jorder, når der er truffet pålidelige foranstaltninger til at sikre, at de druer, som høstes uden for slottets oprindelige jorder, ikke sammenblandes med druer, som er høstet på de oprindelige jorder.

25 Herefter må spørgsmålet fra den nationale ret besvares med, at det er uden betydning for anvendelsen af de omhandlede forskrifter, at der blandt medlemmerne af et kooperativt selskab findes vinproducenter, hvis jorder hidrører fra opdelingen af et »château's« oprindelige jorder, og vinproducenter, som høster druer uden for disse oprindelige jorder, når der er truffet pålidelige foranstaltninger til at sikre, at de druer, som høstes af de førstnævnte vinproducenter, ikke sammenblandes med de druer, som høstes af de sidstnævnte.

Sagens omkostninger

26 Udgifter, der er afholdt af den franske og italienske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Frankrigs Cour de Cassation ved dom af 17. december 1991, for ret:

1) Artikel 5, stk. 1, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 997/81 af 26. marts 1981 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost og artikel 6 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3201/90 af 16. oktober 1990 om gennemførelsesbestemmelser for betegnelse og præsentation af vin og druemost er ikke til hinder for, at vinproducenter — der dyrker druer på vinmarker, som udgør en del af et »château's« oprindelige jorder, og som har sluttet sig sammen i et kooperativ og foretager vinfremstilling i dettes lokaler — anvender udtrykket »château«.

2) Det er uden betydning for anvendelsen af de omhandlede forskrifter, at der blandt medlemmerne af et kooperativt selskab findes vinproducenter, hvis jorder hidrører fra opdelingen af et »château's« oprindelige jorder, og vinproducenter, som høster druer uden for disse oprindelige jorder, når der er truffet pålidelige foranstaltninger til at sikre, at de druer, som høstes af de førstnævnte vinproducenter, ikke sammenblandes med de druer, som høstes af de sidstnævnte.

Moitinho de Almeida Joliet Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. juni 1994.

R. Grass

Justitssekretær

J. C. Moitinho de Almeida

Formand for Femte Afdeling